

Tillæg A. for det nævnte Aar, hvor der er givet igangse gode Oplysninger om, hvad man tilsigtede; jeg er netop i Henhold til de Motiver, at jeg har indtaget mit Standpunkt i denne Sag og tror, at jeg kan gjøre det. Det ærede Medlem for Veile Amts 2den Valgkreds udtalte, at Indenrigsministeren ikke brød sig om, hvorledes det gik med Kommunerne, naar man bare sparede paa Statskassens Midler. Det har det ærede Medlem ikke nogen Ret til at sige. Jeg er paa ingen Maade for min Person uden Bekymring for, at Kommunerne styrte sig ind i meget store Udgifter, og jeg mener, at de have gode Grunde til at se sig for, men jeg vil gjøre opmærksom paa, at det, der her er Spørgsmaal om, er, at Kommunerne frivillig beslutte sig til visse Udgifter og saa forelægge det Spørgsmaal for Indenrigsministeren, om han forbyder dem at gjøre disse Udgifter. Man maa tage Spørgsmaalet, som det foreligger, og hidtil har man ikke sagt Nei til, at Kommunerne paatage sig den Slags Udgifter, skjøndt det ofte har været betænkeligt nok. Det er jo ikke saa heldigt, hvis den øverste Administration skal indblande sig i den kommunale Frihed — som det ærede Medlem for Veile Amts 2den Valgkreds jo ellers er en saa ivrig Tilhænger af — paa den Maade, naar der tages Beslutninger, som ere vel overveiede. Maaſte kan der være Betænkelighed ved, at Anlægene ere ſtete paa den Maade, at de væsentlig ere ſtete under Kommunens Medvirkning og paa Befolknings af Egnene, men efter hvad der foreligger for mig, er jeg tilbøielig til at sige, at de fleste af disse Anlæg vise sig at være ret vellykkede og forrente sig taalelig godt, netop fordi man ved dem stiller mindre Krav til Driften end til Statsbanerne. Derfor finder jeg, at den Maade at anlægge Baner paa i det Hele er heldig, naar det er Baner, paa hvilke Systemet passer. Saa siger det ærede Medlem, at Egnene bidrage jo til Jernbanestatten, og denne Ytring er ganske vist til en vis Grad berettiget. Det er jo sandt, at der nu er Mange, som — gennem Tilskud fra Statskassen — maa bidrage til Jernbanedriften uden at have den fuldeste Nytte af Jernbanerne. Men jeg tror dog nok, at vort Jernbanenet kan siges nu at være saa udviklet, at det gjør Nytte for Befolkningen i sin Helhed — det tror jeg ikke, man kan benegte. — selv om Enkelte have en længere Vej til Jernbanen, men jeg indrømmer, at naturligtvis kan det ikke siges Andet, end at der er flere Egne, der maa siges at have større Nytte af Jernbanerne end andre. Det

forekommer mig, at den heldigste Maade at afhjælpe dette paa, var den, jeg ønskede at gaa, forsaavidt det var muligt, nemlig at høre Indtægterne af Jernbanerne noget, saaledes at man kom til en rimelig Forrentning. At gaa den anden Vej, nemlig at Staten kom til at anlægge alle Stumper Jernbane, de rene Oplandsbaner, og drive dem, vilde ganske sikkert være den rene finantzielle Ruin, og jeg er ikke sikker paa, at vi ikke komme ind i Perioder, hvor det vil være ønskeligt, for ikke at sige nødvendigt, at vi sørge for, at Jernbanerne forrente sig en lille Smule bedre end nu. Netop derfor tager jeg det Standpunkt, at jeg siger, at visse Baner støtter jeg hellere noget, og ser hellere, at de anlægges privat og fremfor Alt drives ved privat Drift, thi det kan gjøres meget mere fyldestgjørende og med meget mindre Udgifter end dem, Staten maa gaa til. — Der er forskellige ærede Medlemmer, der have været fremme med deres Ansættelse. Det ærede Medlem for Njøbenhavns Amts 2den Valgkreds (København) talte saaledes om sin Rystbane. Jeg skal bekræfte, hvad det ærede Medlem sagde, at den kan jo slet ikke sættes i Klasse med disse Baner, her er Tale om. Kan man komme til at anlægge den, hvad jeg i og for sig slet ikke er imod, maa det ganske sikkert blive som Statsbane af den simple Grund, at det er en Bane, om hvilken det kan forventes, at den vil forrente sig fuldstændig. Vi have jo forskellige Systemer af Baner her i Landet. Der er anlagt Statsbaner, som ere anlagte for Statens Regning, naar det var at vente, at de fuldstændig kunde forrente sig. Andre ere anlagte ved Tilskud fra vedkommende Egn, hvilket ogsaa er berettiget, om jeg end skal indrømme, at man er gaaet til temmelig diminutive Tilskud for de Baner, der for Tiden foreligger, men ikke ere gennemførte. Vi have endelig private Baner, der ere byggede med større Tilskud af Statskassen, fordi det er Jernbaner, som sætte enkelte Byer og Egne i noget større Stil i Forbindelse med Hovedbaner. Dette gjælder om Egne, hvor der ingen Jernbaner har været, eller som ere væsentlig berørte af Jernbaner; men det er noget forladt i den senere Tid. Det var det System, som blev gjort gjældende paa Jyn ved Odense-Svendborg-Banen. Det bliver maaſte optaget igjen, men jeg tror paa den anden Side, at ved saadanne private Baner af anden Klasse — om jeg maa kalde dem saa uden at blive misforstaaet — og dertil regner jeg de foreliggende, der vil det være rigtigt, at Egnen i væsentlig Grad tager sig af dem, og at Staten viser sin Inter-